

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

GHID

DE IMPLEMENTARE A METODOLOGIEI PRIVIND

EVALUAREA CRITERIALĂ PRIN DESCRIPTORI

ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

CLASELE I-IV

Chișinău, 2019

Elaborat în baza Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV, aprobată prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1468 din 13.11.2019

Coordonatori MECC:

Valentin CRUDU, șef Direcție învățământ general
Valentina GAICIUC, consultant principal

Coordonatori științifici:

Lilia POGOLȘA, dr. hab., prof. univ., director IȘE
Ludmila URȘU, dr., prof. univ., șef catedră Pedagogia învățământului primar, UPS „Ion Creangă”
Mariana MARIN, dr., conf. univ.

Grupul de lucru:

Ludmila URȘU, dr., prof. univ., UPS „Ion Creangă”
Mariana MARIN, dr., conf. univ.
Angela CURACIȚCHI, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă”
Natalia GRÎU, consultant principal, MECC
Ala NICHITCENCO, dr., consultant principal, MECC
Stela GÎNJU, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă”
Angela TELEMAN, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă”
Marina MORARI, dr., conf. univ., USARB
Ala VITCOVSCHII, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă”
Nicolae BRAGARENCO, dr., lector univ., USEFS
Natalia POPA, dr., lect. univ., UPS „Ion Creangă”
Ana VARTIC, grad didactic superior, DGETS mun. Chișinău
Lora GÎRLEANU, grad did. superior, IȘE
Natalia DARII, grad didactic superior, IP ȘP „Grigore Vieru”, or. Ștefan-Vodă
Elena POPA, grad didactic superior, IP LT „Ion Creangă”, mun. Chișinău

Recenzenți:

Valentina CIOBANU, dr., conf. univ., decanul facultății Științe ale educației și Informatică, UPS „Ion Creangă”
Inga APOLSCHI, grad did. sup., DGETS mun. Chișinău

CUPRINS:

Cuvânt înainte	4
1. Practici de evaluare criterială prin descriptori în învățământul primar.....	5
1.1. Succesul și situația de succes.....	5
1.2. Lauda – o modalitate de a consolida succesul școlar	5
1.3. Metode, procedee și tehnici de evaluare în contextul ECD	7
1.4. Tehnici de reflecție în contextul ECD	10
1.5. Fișe de lucru pentru elevi în contextul ECD	11
1.6. Tehnologia evaluării sumative orale (ESO)	13
1.7. Tehnologia evaluării prin probe practice	14
1.8. Instrumente de comunicare socială (părinți, familie, reprezentanți legali ai copilului) a rezultatelor evaluării	16
2. Modele orientative de implementare a ECD la nivelul proiectării de lungă durată	18
2.1. Clasa I. Matematică	18
2.2. Clasa a II-a. Educație muzicală	20
3. Modele orientative de implementare a ECD la nivelul proiectării de scurtă durată	23
3.1. Clasa a II-a. Limba și literatura română	23
3.2. Clasa a III-a. Științe	26
3.3. Clasa a IV-a. Educație fizică.....	27
Bibliografie selectivă	29

ABREVIERI:

MECD	- Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori, clasele I-IV
ECD	- Evaluare criterială prin descriptori
EI	- Evaluare inițială
ES	- Evaluare sumativă
ESO	- Evaluare sumativă orală
EA	- Evaluare anuală
EFE	- Evaluare formativă în etape
EFP	- Evaluare formativă punctuală
EFI	- Evaluare formativă interactivă
FB	- Calificativul <i>foarte bine</i>
B	- Calificativul <i>bine</i>
S	- Calificativul <i>suficient</i>
<i>i</i>	- Descriptorul nivelului de performanță <i>independent</i>
<i>g</i>	- Descriptorul nivelului de performanță <i>ghidat de învățător</i>
<i>s</i>	- Descriptorul nivelului de performanță <i>cu mai mult sprijin</i>

CUVÂNT ÎNAINTE

Elaborarea prezentului Ghid a fost realizată în baza actualizării materialelor incluse în ghidurile aprobate în perioada anterioară, 2015-2018, [5, 8, 9, 10, 11, 17] în cheia *Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV* (2019).

Schimbarea care se produce în învățământul primar în legătură cu excluderea notelor nu este întâmplătoare, întrucât, tot mai intens și pe bună dreptate, se vorbește despre suprasolicitarea școlară a elevilor din ciclul primar. Micii școlari acuză dureri de cap, apatie, dezinteres față de învățare, la general și, față de școală, în special. În contextul în care acțiunile de evaluare dețin în școală o pondere însemnată, aproximativ 40% din munca profesorului (Ion Radu, 1995), acestea generează presiuni psihologice considerabile asupra elevului.

Tradiționala întrebare *Ce notă ai luat?* poate și trebuie să fie înlocuită cu alte întrebări ce țin de aspectul reflexiv al învățării: *Ce nou ai învățat azi? Ce ai mai vrea să afli la școală? Unde ți-a fost mai dificil? Ce ai învățat de la colegi? Ai cerut ajutor de la învățător? Dar de la colegi? Când anume? Pe cine ai ajutat să învețe mai ușor? Cu cine ai vrea să colaborezi cel mai mult? Cu cine crezi că nu vei putea colabora? De ce? Cu cine dintre colegi ai fi putut să colaborezi, să comunici mai bine? În ce moment te-ai simțit azi fericit la școală? Dar trist?* Diferența majoră vizează eliminarea caracterului comparativ al evaluării – anularea comparării rezultatelor între elevi.

Excluderea notelor anulează, de fapt, ierarhizările și pune accent pe dezvoltarea spiritului de echipă, urmărind eficientizarea învățării. Totodată, în demersul implementării se solicită respectarea principiului confidențialității. Elevului și părintelui li se vor asigura recomandări cu un caracter personal, astfel încât schimbările calitative să se producă în cadrul unei comunicări eficiente. Evaluarea calitativă se va referi la motivarea accentuată a elevului pentru învățare. Nota va fi înlocuită cu descriptori de performanță raportați la criteriile de evaluare anunțate anterior învățării.

Excluderea notelor este argumentată din perspectiva particularităților de vârstă ale elevilor din ciclul primar. Vârsta școlară mică este dominată de o motivație extrinsecă, iar pentru succesul școlar, dar și formarea armonioasă a personalității, este importantă motivația intrinsecă.

Școlarul mic percepe nota drept o laudă sau o pedeapsă, o atitudine pozitivă sau negativă a cadrului didactic. Nota acordată școlarului mic reprezintă, în exprimarea lui D. Ungureanu [24], o teroare. Copilul nu este în măsură să se autoevalueze prin notă. Astfel, acordarea notelor la vârsta școlară mică sprijină, cu precădere, motivația extrinsecă, iar introducerea descriptorilor urmărește dezvoltarea motivației intrinseci în contextul asigurării continuității la nivelurile preșcolar și primar.

Din punct de vedere didactic, nota școlară este o modalitate de codare a nivelului performanței școlare sub formă cifrică, în conformitate cu reguli anterior precizate și constante în timp. Notarea presupune, așadar, căutarea la nivelul performanței școlare a unor caracteristici corespunzătoare unui model de referință ideal al performanței vizate și utilizarea, în acest sens, a unei scale de măsură rigurose construite, respectiv scala de intervale. Specific scalei de intervale este faptul că originea scalei este una convențională, neexistând un punct 0 impus de natura fenomenului măsurat, așa cum și nivelul maxim al scalei respective este tot convențional. Aceasta înseamnă, de fapt, că nu putem afirma despre un elev de nota 5 că este de 2 ori mai slab decât un elev de nota 10.

Calificativul, ca și nota, exprimă în formă convențională nivelul de congruență dintre performanța școlară și standardele docimologice, cu deosebirea că, în acest caz, modalitatea de codare nu este una cifrică, ci una bazată pe formulări lingvistice de genul „foarte bine”, „satisfăcător” etc. În cazul calificativelor, evaluatorul recurge la o scală de măsură care nu mai este una de intervale, ca în cazul notei, ci una ordinală. Astfel, *notele nu sunt înlocuite prin calificative. Importantele decizii evaluative se referă la descriptori de performanță raportați la criteriile de evaluare.*

Ghidul dat vine în ideea următoarei convingeri: aplicată sistematic pe parcursul activităților de învățare, transversal și longitudinal, evaluarea criterială prin descriptori va avea dublu scop: să informeze cadrul didactic despre dificultățile de învățare ale unor elevi, determinându-l să-și reconsidere strategiile didactice; să informeze elevii despre nivelul la care au ajuns, asigurându-le implicarea în activități de remediere.

1. PRACTICI DE EVALUARE CRITERIALĂ PRIN DESCRIPTORI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

1.1. Succesul și situația de succes

Succesul și situația de succes sunt concepte complexe și cunosc interpretări diferite.

- Din punct de vedere psihologic, succesul este o experiență de bucurie, satisfacție care se datorează faptului că rezultatul urmărit de către persoană într-o activitate a coincis cu așteptările sale sau le-a depășit. În baza acestor așteptări se formează o nouă motivație, mai puternică, care schimbă nivelul de respect față de sine. (A. Belkin)

- Din punct de vedere pedagogic, situația de succes este un scop organizat printr-o combinație a condițiilor în care devine posibilă realizarea unor progrese semnificative în activitatea individuală sau colectivă a subiecților. Scopul principal al activității cadrului didactic constă în crearea situațiilor de succes pentru fiecare elev.

Este important să se deosebească conceptele de succes și situație de succes:

- situația de succes este o combinație de condiții care asigură succesul, iar succesul constituie rezultatul unei situații de succes;
- situația de succes se referă la modul în care cadrul didactic organizează învățarea, bucuria succesului este ceva mai subiectiv, ascuns în mare parte, dar vizibil pe din afară.

Sarcina cadrului didactic este de a oferi fiecăruia dintre elevi posibilitatea de a trăi bucuria realizării, de a-și valorifica potențialul, de a spori încrederea în sine.

Situația de succes trăită de elev:

- crește motivația pentru învățare și dezvoltă interesele cognitive, permite elevului să simtă satisfacție în cadrul activităților de învățare;
- sporește eficiența activității de învățare;
- ajută la anihilarea stărilor de teamă, nesiguranță, neîncredere în sine;
- dezvoltă inițiativa, creativitatea și sporește activismul;
- menține climatul psihologic favorabil în clasă.

1.2. Lauda – o modalitate de a consolida succesul elevilor

Copilul vine la școală cu o dorință mare de a învăța. Succesul este o sursă de forțe interne ale copilului, care generează energie pentru a depăși dificultățile și sporește dorința de a învăța. Copilul simte încredere în sine și primește o satisfacție interioară. „Succesul schimbă personalitatea. El face oamenii încrezători, le oferă demnitate. Omul descoperă în sine niște calități pozitive, pe care nici nu-și imagina că le posedă” - afirmă Joy Brothers.

Psihologii susțin că sentimentul succesului este similar sentimentului de euforie. Să presupunem că situația de succes a fost creată și copilul a atins un anumit succes. Cum să consolidăm rezultatul obținut, pentru ca data viitoare să n-o luăm de la capăt? Aici din nou putem cere ajutor de la psihologi, care menționează că lauda este cel mai puternic instrument al învățătorilor, în cazul în care acest instrument este aplicat corect. Firește, dacă din gura unui profesor vor curge doar nenumărate laude, prețul lor va fi nul.

Pe de altă parte, încă A. Camus menționa: „Un om aduce mai mult folos când este descris într-o lumină favorabilă, decât dacă este criticat fără sfârșit pentru neajunsurile sale. Fiecare persoană, în mod natural, se străduiește să demonstreze imaginea sa bună.”

Cât de des ar trebui să lăudăm?

Să zicem că un profesor nu este zgârcit la laudă, iar altul, dimpotrivă, este foarte zgârcit la laudă, considerând că aceasta trebuie să fie câștigată. Într-un fel, ambii au dreptate. Probabil, această problemă trebuie să fie abordată individual de fiecare pedagog și în corespundere cu particularitățile individuale ale fiecărui copil. Un cuvânt bun poate impulsiona copilul spre „noi fapte eroice”. Unii elevi încep să radieze de bucurie la auzul unei aprecieri binemeritate, pentru alții (dintre cei care permanent sunt lăudați) poate fi util și „un duș rece”.

„În cazul în care nu știți pentru ce să lăudați copilul, inventați un motiv!” – cu această recomandare simplă a psihiatrului și psihoterapeutului V. Levi trebuie să se înarmeze fiecare pedagog.

Funcția principală a laudei constă în transmiterea încrederii pedagogului în puterile proprii ale elevului. Fiecare elev are nevoie de o evaluare pozitivă și aprobarea realizărilor lui. Doar așa putem convinge copilul să învețe și să-i creăm condițiile pentru a învăța cu plăcere.

De ce trebuie neapărat să laudăm elevii? Pentru a aprecia eforturile depuse de elev, pentru a-l susține, a-i spori stima de sine și a-i dezvolta motivația de învățare. Aprobarea învățătorului poate face minuni! Apă, turnată la rădăcinile unei plante care se ofilește, are același efect ca și cuvântul bun al învățătorului adresat unui copil care are nevoie de sprijin și atenție. Sarcina profesorului este de a găsi mereu motive bune pentru aprecieri verbale pozitive adresate elevilor.

Menționăm câteva reguli de aur, de care trebuie să țină cont fiecare pedagog.

- **Lăudați pentru diligență!** Elevul trebuie laudat pentru efortul și străduința depusă mai degrabă decât pentru capacitatea și inteligența sa, dăruită de natură. De exemplu, un elev poate fi laudat pentru scrierea unei dictări: „Bravo! Te-ai pregătit cu sârguință, ai repetat toate regulile!” Dar nu ar fi corect în acest caz să i se spună: „Bravo! Nu ai comis nicio greșeală, ai o cărturărie înăscută!”

- **Lăudați acțiunile, nu personalitatea!** Atunci când laudăm este foarte important să apreciem acțiunile și realizările elevului, nu personalitatea lui. În caz contrar, elevul își poate forma o apreciere neobiectivă a personalității, supraapreciindu-se.

- **Desemnați în mod clar ce laudați!** Este important ca elevul să înțeleagă pentru ce a fost laudat, ce a fost capabil să facă bine. Lauda neargumentată are eficiență scăzută, provoacă îndoieli. De exemplu, dacă doriți să laudați elevul la lecția de Educație plastică, puteți atrage atenția la diverse detalii ale imaginii realizate: „Ce vază frumoasă ai reușit să pictezi!”. Este recomandat să evitați fraze comune: „Ești bun! Un artist adevărat!” Dacă este cazul, încercați să accentuați complexitatea activităților realizate de către elev.

- **Lăudați cu măsura și doar când este cazul!** Lauda profesorului trebuie să fie sinceră, meritată, moderată și rezonabilă, pentru a nu provoca invidia celorlalți elevi. Laudele fără sfârșit își pierd toată valoarea și semnificația, deprind copilul cu succese ieftine. Dacă elevul va fi laudat pentru fiecare lucru neînsemnat, el va aștepta aprobarea tuturor acțiunilor sale. Și dacă nu va primi aprecierea așteptată, va trăi o nedumerire, o frustrare. În afară de aceasta, lauda fără măsură este o cale directă spre supraapreciere, poate deveni cauza leneviei și a indiferenței.

- **Lăudați nu doar „elevii favoriți”!** În fiecare clasă se creează o ierarhie neformală, care presupune că unii elevi sunt vrednici de laudă, într-o măsură mai mare decât alții. Cum să laudăm elevii care nu se bucură de stimă în rândurile colegilor? Lauda insistentă la adresa lor poate agrava atitudinea clasei față de ei. Este important ca astfel de elevi să fie susținuți, să se acorde o atenție specială succeselor și performanțelor obținute. Iar pentru aprecierea „favoriților” se recomandă să fie alese doar cele mai deosebite momente.

- **Opriti-vă pe o undă pozitivă!** Lauda nu trebuie să conțină reproșuri. Laudând discipolul, trebuie să fim atenți ca să nu-l descurajăm. Un exemplu negativ în acest sens: „Ai rezolvat perfect problema! Dar la celelalte exerciții nici nu vreau să mă uit!” Evident, profesorul nu trebuia să rostească ultima propoziție.

- **Nu contrapuneți un elev întregii clase!** Nu laudați elevul pentru o acțiune care nu este acceptată de grup, chiar dacă a făcut un lucru bun. De exemplu, cum să laudăm un discipol la o lecție, dacă doar el unul a pregătit tema? Cel mai potrivit este de a face acest lucru între patru ochi. Într-un asemenea caz, lauda publică (deși este bine meritată) poate trezi atât invidia, cât și agresivitatea colegilor.

- **Lăudați fără a compara elevii între ei!** Nu se compară succesele, realizările și calitățile personale ale unui elev cu cele ale altor. Copilul nu se compară nici cu alți copii din clasă, nici cu alți copii mai mari, sau rude și cunoscuți (deoarece riscăm să reducem respectul de sine și încrederea în forțele proprii ale unuia dintre copiii comparați). De exemplu, nu se admit formulări precum: „Tudor a citit mai bine decât Ion”; „Ana se pricepe la matematică mai bine decât se pricepea sora sa care acum este în clasa a V-a”. Comparați succesul de astăzi al copilului cu un succes sau eșec de altădată. De exemplu, spuneți că astăzi a îndeplinit sarcina mai bine decât ieri. O astfel de abordare va ghida copilul către îmbunătățirea succeselor personale.

▪ **Consolidați lauda!** Laudă susținută de comunicare nonverbală (zâmbet, mimică, gesturi deschise) oferă mai multă putere și eficiență.

▪ **Personalizați mesajul de laudă!** Mai eficientă este lauda exprimată printr-un mesaj personalizat al cadrului didactic. De exemplu: „Mă bucur că ai fost capabil să înveți și să povestești expresiv textul.” O asemenea laudă favorizează stabilirea unei legături mai apropiate între elev și învățător.

Lauda este un instrument foarte eficient, important și delicat în educația copiilor. O laudă rezonabilă este strâns legată de așteptări rezonabile, iar majoritatea elevilor sunt capabili să le justifice. Este important ca pedagogul să țină minte că cele mai valoroase și eficiente laude pentru elevi sunt cele meritate și moderate. Căutați motive pentru a lauda elevii și cu certitudine le veți găsi!

Lauda colectivului, recunoașterea succesului de către toți colegii este deosebit de importantă pentru fiecare elev. Fiecare copil vrea să se afirme nu doar în fața profesorului, dar și printre colegi. În acest sens, ar fi o idee bună ca unele realizări ale copilului să fie laudate de întreaga clasă sau școală. De exemplu, ovații publice pentru câștigătorii unui concurs, unei olimpiade școlare, pentru elevii ce au realizat un proiect foarte interesant.

1.3. Metode, procedee și tehnici de evaluare în contextul ECD

Metoda de evaluare reprezintă calea pe care o urmează, pe care o parcurge învățătorul împreună cu elevul/elevii săi în demersul evaluativ.

Metodele de evaluare pot fi clasificate în funcție de diverse criterii. După criteriul istoric, se diferențiază:

▪ *metode tradiționale de evaluare:* evaluarea orală; evaluarea scrisă; evaluarea prin probe practice; testarea (prin teste docimologice).

▪ *metode moderne, alternative/complementare de evaluare:* observarea sistematică a comportamentului elevului în activitatea școlară; portofoliul; investigația; proiectul; autoevaluarea.

➤ **Observarea sistematică a comportamentului elevului** oferă cadrului didactic posibilitatea de a evalua:

▪ *concepțe și capacități* însușite de elev;

▪ *atitudinea elevilor față de sarcina dată:* concentrarea asupra sarcinii de rezolvat, implicarea activă în rezolvarea sarcinii, punerea unor întrebări pertinente învățătorului, îndeplinirea sarcinii, revizuirea procesului de îndeplinire și a rezultatelor.

▪ *comunicarea:* discutarea sarcinii cu învățătorul în vederea înțelegerii acesteia.

Observarea este „una dintre metodele de cunoaștere a personalității umane, care constă în consemnarea metodică, fidelă și intenționată a diferitelor manifestări de comportament individual sau colectiv, așa cum se prezintă ele în fluxul lor natural de manifestare.”¹ „Această metodă oferă mari resurse de cunoaștere a elevului în raport de interesele și preocupările acestuia, de motivația pentru studiu și posibilitățile sale raportate la cerințele vieții școlare. Ea pune direct în evidență ceea ce toate celelalte metode de evaluare oferă doar indirect - cunoașterea interesului și a atitudinii elevului față de învățare. Îndeplinirea sistematică a îndatoririlor școlare, oferta de răspuns pe care o fac elevii în timpul lecțiilor, dorința de a participa la ceea ce se întreprinde pe parcursul acestora și alte manifestări de acest fel sunt semnificative pentru a evalua pregătirea și gradul de pregătire a elevilor”.²

În linii generale, **etapele observării** sunt următoarele:

▪ *Pregătirea cadrului didactic în vederea observării, mobilizând resursele spirituale și tehnice de care dispune:* lansarea unei/unor ipoteze; documentarea în problemă; precizarea obiectivului/scopului urmărit; pregătirea unor aparate, instrumente necesare (grila de observare).

▪ *Observarea propriu-zisă:* diminuarea subiectivismului prin observări repetate și confirmări pe alte căi; păstrarea caracterului natural al fenomenului studiat; menținerea discreției (elevul trebuie

¹ I. Holban. *Cunoașterea elevului: sinteză a metodelor*

² I.T. Radu, 2000, pag. 225

surprins în modul său natural de manifestare, să nu știe că este obiect de studiu); notarea imediată a observațiilor, dar nu în fața elevilor.

▪ *Prelucrarea și interpretarea datelor:* stabilirea elementelor esențiale; stabilirea raporturilor, a relațiilor cauzale; desprinderea generalului, a concluziilor.

Condițiile unei bune observări solicită: stabilirea clară a scopului, a obiectivului urmărit; selectarea formelor ce vor fi utilizate, a condițiilor și mijloacelor necesare; elaborarea unui plan riguros de observație; consemnarea imediată a celor observate (protocol de observare); efectuarea unui număr optim de observări; desfășurarea în condiții cât mai variate; asigurarea discreției (elevul să nu-și dea seama că se află sub observare).

Ca și orice metodă, observarea are **avantaje și limite:**

• *avantajul* esențial constă în surprinderea fenomenelor psihopedagogice în ritmul și în modul lor natural de manifestare; observarea se realizează asupra comportamentelor reale în clasă; ea este necesară și eficientă în orice situație educațională;

• *dezavantajul* constă în aceea că, dintre toate metodele, se pare că este cea mai subiectivă, fapt ce face absolut necesară completarea datelor obținute din observare cu date obținute prin alte metode; în plus, observarea este o metodă de evaluare care cere mult timp.

➤ **Portofoliul** s-a impus din nevoia promovării unei metode de evaluare flexibile, complexe, integratoare, ca alternativă viabilă la modalitățile tradiționale. Semnificația adoptării portofoliului ca metodă alternativă constă în aceea că oferă cadrului didactic și elevului, deopotrivă, o metodă care să îmbine plener funcțiile formativă și informativă ale evaluării.

Portofoliul este definit prin câteva **caracteristici:**

• este o selecție a lucrărilor reprezentative care pun în evidență progresele elevului în învățarea școlară, în funcție de obiectivele propuse;

• această selecție poate include observații pertinente ale învățătorului în situații de învățare și de evaluare;

• elevul participă la elaborarea portofoliului său, alegând chiar el lucrări reprezentative ale progreselor sale;

• elevul poate să se autoevalueze în anumite situații de învățare sau de evaluare și să reflecteze asupra achizițiilor sale;

• într-un portofoliu pot să figureze trasee ale momentelor de reglare semnificativă.

Se recomandă ca fiecare elev să dețină un **portofoliu de performanță școlară** bazat pe produsele recomandate și criteriile aferente de succes, în care, drept dovadă de înregistrare a performanțelor, se vor aduna lucrările scrise/practice, testele, probele, fișele de evaluare, autoevaluare etc. Totalitatea lucrărilor cumulate în portofoliu pe durata învățării definește dezvoltarea achizițiilor elevului și exprimă *ceea ce știe elevul* (ca informație), precum și *ceea ce știe să facă* în mod concret, practic. Evaluarea acestor variabile permite optimizarea demersului formativ. Astfel, portofoliul va funcționa în calitate de metodă alternativă de evaluare.

➤ **Autoevaluarea** este o metodă alternativă de evaluare care se pretează pe orice tip de evaluare în contextul ECD, dar și o capacitate care relevă raportul persoanei față de ea însăși cu privire la procesul și rezultatele activității, faptelor proprii apărute în calitățile de personalitate.

Funcțiile autoevaluării sunt:

• de constatare (ce știu bine, ce știu mai puțin bine?)

• de mobilizare (am reușit să fac mult, dar la tema respectivă mai am rezerve)

• de proiectare (ca să nu am probleme în continuare, trebuie să repet următoarele).

Funcțiile date determină **condițiile necesare pentru educarea capacității de autoevaluare:**

• prezentarea sarcinii de lucru (produsului) și a criteriilor de succes;

• încurajarea elevilor pentru a-și pune întrebări legate de modul de realizare a sarcinii (conștientizarea criteriilor);

• aplicarea controlată a unor grile de autoverificare (autoverificarea);

• implicarea elevilor în activități de remediere (autocorectarea);

- completarea unui chestionar/fișă de autoevaluare la sfârșitul unei sarcini de lucru relevante (autoaprecierea).

Totodată este valoroasă încurajarea evaluării în cadrul grupului sau al clasei - evaluarea reciprocă.

Realizarea schimbării de la aprecierea cantitativă la cea calitativă impune o reorientare a activității de autoevaluare în cadrul orelor, astfel încât să stăvilească obișnuința înrădăcinată de a aprecia doar cât știe elevul și să favorizeze o nouă abordare – saltul de la *cât* la *cum*. Pentru exemplificare, contrapunem:

<i>abordări cantitative</i>	<i>abordări calitative</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Cât ai realizat din cele propuse? • Apreciază-ți rezultatele obținute. • Cum ți-a reușit sarcina? (foarte bine; bine; suficient) 	<ul style="list-style-type: none"> • Cât de mulțumit/satisfăcut ești de realizarea sarcinii? • Apreciază-ți modul în care ai realizat sarcina. • Cum ți-a reușit realizarea sarcinii? (independent; ghidat de învățător; cu mai mult sprijin)

Utilizarea în cadrul autoevaluării a unor simboluri potrivite este importantă la vârsta școlară mică. Simbolurile pot fi diferite, esențială este semnificația care li se acordă.

ATENȚIE! Ca rezultat al autocorectării, învățătorul va ghida elevii în **autoaprecierea prin simboluri a comportamentului performanțial**, respectând următoarele semnificații:
 + *am reușit independent* ! *acum am înțeles* ? *mai am întrebări*

- **Semaforul** (procedeul cromatic) se aplică pentru exprimarea modului în care elevii înțeleg un nou concept sau sarcină de lucru:
 - la dispoziția elevilor se pune un set de trei cartonașe colorate în luminile semaforului;
 - la solicitarea cadrului didactic, elevii ridică un cartonaș: verde - dacă înțeleg, galben - dacă nu sunt siguri, roșu - dacă nu înțeleg;
 - secvența poate fi reluată sau pot fi solicitați cei care au ridicat cartonașul verde să furnizeze explicații colegilor, eventual într-o activitate pe grupuri mici, omogene (elevi care au ridicat cartonașe de trei culori).

Folosind în acest mod învățarea prin cooperare, cadrul didactic oferă elevilor posibilitatea de a se implica în învățare, de a ajunge la soluții în mod independent, ghidat sau cu mai mult sprijin. Învățătorul va interveni când ghidarea sau sprijinul sunt solicitate sau când constată că un anumit grup nu avansează în activitate sau abordarea este greșită.

Procedeul cromatic poate fi utilizat și în cadrul autoaprecierii, atribuind culorilor semnificațiile date mai sus (v. „Atenție!”).

- **Răspunsul la minut** este o tehnică bazată pe întrebări clare care solicită răspunsuri scurte și exacte. Se convine cu elevii că răspunsurile nu vor fi comentate și nici corectate. Ca rezultat, cadrul didactic va putea identifica aspectele care trebuie reluate sau clarificate.

- **Cu ochii închiși** – o tehnică bazată pe concentrare, dar și relaxare, potrivită atunci când elevii sunt un pic agitați:
 - se propune elevilor să lase capul pe masă, dar să țină pixul în mână pe o foaie;
 - se adresează o întrebare care are ca răspuns o literă/un număr/un cuvânt scurt; de obicei, întrebarea vizează un concept-cheie al lecției;
 - elevii scriu răspunsul, lasă pixul și continuă să se relaxeze; între timp, învățătorul trece printre bănci și observă răspunsurile scrise;
 - după 3-5 minute, timp în care toți reușesc să se odihnească, se anunță răspunsul corect, iar elevii se autoapreciază.

- **Fără mâini ridicate** este o tehnică cu efect de încurajare. Învățătorul adresează o întrebare/sarcină, lasă elevilor timp de gândire, poate să le sugereze să discute în perechi sau în grupuri mici. Odată cu solicitarea răspunsului, atenția se transferă (într-un manieră cât mai firească) către anumiți elevi – cei timizi, tăcuți sau neîncrezători în forțele proprii.

- **Corectarea în pereche** este o tehnică care se pretează pe contextul evaluării reciproce:
 - după realizarea individuală a unei lucrări/probe/sarcini, se face schimb de caiete/fișe;
 - fiecare elev contrapune cele realizate de coleg cu **grila de verificare** prezentată pe tablă/fișă/ecranul proiectorului;
 - la final, elevii pot consemna pe caietul citit impresii, observații, recomandări; la înapoierea caietului, acestea pot fi discutate în pereche.

Se constată atenția sporită acordată atât de cel care este dator să analizeze, cât și de cel care ia cunoștință de aprecierile primite. Astfel se realizează concomitent evaluarea acțiunii celuilalt și propria sa evaluare.

➤ **Gândește-Perechi-Prezintă** este o tehnică de lucru în perechi, care poate fi utilizată în contextul evaluării pentru învățare:

- *Gândește*: întâi elevii lucrează individual, timp de 3-5 minute, asupra sarcinii propuse;
- *Perechi*: apoi, elevii discută în perechi rezultatele obținute în mod individual, formulează o variantă comună (îmbinând ideile sau adoptând o variantă mai reușită, cizelând-o) și o notează pe o fișă/un poster conform cerințelor;
- *Prezintă*: la final, fișele/posterele completate în perechi se afișează și se contrapun în mod frontal; câteva perechi își argumentează soluțiile; se elucidează și se (auto)corectează eventualele greșeli; se realizează aprecieri valorice asupra rezultatelor activității.

Adaptată la forma de organizare în echipe, această tehnică este cunoscută ca *Gândește-Grup-Prezintă*.

➤ **Turul galeriei** este o tehnică de lucru în echipe, care, de asemenea, poate fi valorificată în contextul evaluării pentru învățare:

- fiecare echipă realizează sarcina propusă pe un poster;
- posterele se afișează, pe pereții sălii la anumită distanță unul față de altul, pentru a permite circulația ulterioară a echipelor.
- la semnalul învățătorului, echipele circulă prin sală, de la un poster la altul, le examinează și notează direct pe ele propunerile lor.
- după încheierea circulației, echipele își examinează posterele și realizează o prezentare finală a produsului.

1.4. Tehnici de reflecție în contextul ECD

Reflecția este o activitate importantă în procesul de formare a competențelor, la general și, în contextul ECD, în special. Prin reflecție, elevii își consolidează cunoștințele noi și își restructurează activ schema cognitivă inițială, pentru a include în ea noi concepte. Pornind de la ideea că învățarea înseamnă o schimbare manifestată sub forma unui alt mod de a înțelege, de a se comporta, a gândi, această schimbare are loc doar atunci când cei ce învață se implică activ în restructurarea tiparelor vechi, pentru a include în ele noul. Reflecția, ca etapă de final a lecției, importantă în procesul de formare a competențelor, urmărește:

- asigurarea condițiilor pentru ca elevii să exprime în propriile lor cuvinte ideile și informațiile atestate/asimilate;
- generarea unui schimb sănătos de idei între elevi, prin care aceștia să-și dezvolte vocabularul și capacitatea de exprimare;
- crearea contextului pentru exteriorizarea atitudinilor în raport de cele învățate.

În continuare propunem câteva tehnici de reflecție aplicabile în contextul ECD, care pot fi procesate de către învățători într-o modalitate personalizată și ținând cont de specificul clasei (de exemplu, pentru clasa I: gradul de însușire a citit-scrisului, dar și nivelul de maturitate școlară).

➤ **Întrebări de echilibrare** cognitiv-informațională. Sunt întrebări formulate de elev, din dorința de a-și clarifica informația sau de a și-o îmbogăți.

➤ **Întrebări de control sau de confirmare.** Sunt întrebări convenționale care nu aduc nici un spor informațional pentru cel care le formulează întrucât acesta cunoaște deja răspunsul lor³. După criteriul gnoseologic, aceste întrebări pot fi clasificate astfel:

- reproductiv-mnemotehnice: *Ce ați văzut/auzit? Ce ați aflat? Ce ați reținut?* etc.
- reproductiv-cognitive: *Cum? Ce? Unde? Când? Ce anume?*
- procesuale: *Cum? În ce fel? Cum altfel? Cât anume?*
- finalist-deliberative: *De ce? Din ce cauză? În ce scop?*
- relaționale: *Ce legătură este între...? Ce se întâmplă dacă?*
- de comparare: *Ce asemănări/deosebiri sunt între?*
- de clasificare: *De câte feluri?*
- de ordonare: *Al câtelea?*
- de sinteză procesuală: *În concluzie...?*

➤ **Întrebări de atitudine** (sau de poziție/opinie):

- de opinare: *Ce crezi? Cum consideri? Care este părerea ta?*
- opționale: *Care/cine/ce... dintre ... crezi că ...?*⁴

➤ **Completarea unor propoziții lacunare:** *Azi am descoperit... Acum am înțeles... Nu am înțeles... Un lucru pe care l-am învățat... Nu voi uita niciodată că ... Mă voi strădui să ... Sunt încrezut (ă) că pot să ... Mi-a părut captivant să ... Mai greu mi-a părut ... Știu cu certitudine că ... A fost mai greu să ... Cel mai simplu s-a dovedit a fi ... Nu mi-a fost clar ... M-am descurcat ușor la ... A fost interesant să ... Deja știu că ... Nu voi greși niciodată la ... etc.*

➤ **Alege floarea.** Elevii aleg o floare și comentează alegerea în funcție de cum au lucrat pe parcursul lecției. De exemplu, pe flori poate fi scris: independent, ghidat, cu mai mult sprijin; cu interes, cu străduință, cu dificultate etc.

➤ **Declar lumii întregi!** La un microfon improvizat, elevii pe rând desprind esențialul din lecția desfășurată. Discursul începe cu enunțul: „Declar lumii întregi!”

1.5. Fișe de lucru pentru elevi în contextul ECD

În sensul inițial al cuvântului, fișa de lucru pentru elevi este o foaie de hârtie pe care elevii realizează sarcini de activitate școlară.

În contextul ECD, o fișă de lucru conține proba de evaluare propriu-zisă și/sau un instrument asociat de autoevaluare/autoapreciere/evaluare reciprocă/apreciere reciprocă. Fișa ajută la culegerea informației despre modul în care au învățat elevii și despre ceea ce au învățat, la analiza și interpretarea acestor informații, la comunicarea judecăților formulate etc. Ținând cont de faptul că baza metodologică a ECD este evaluarea pentru învățare, fișele de lucru pot consitui și ghiduri de învățare pe baza criteriilor de succes aferente produsului evaluat.

În continuare propunem exemple de fișe de lucru pentru elevii clasei I, care pot fi procesate de către învățători în cadrul evaluărilor formative punctuale, dar pot fi și personalizate, și dezvoltate pentru clasele II-IV. În clasa I este deosebit de important de a adapta fișele de lucru la gradul de însușire a citit-scrisului și la nivelul de maturitate școlară a elevului.

➤ **Emoticoane.** *Disciplina: Limba și literatura română. Produsul P17: Transcriere/copieri de text*

- Înainte de activitatea de transcriere, elevii sunt familiarizați cu criteriile de succes aferente produsului respectiv.
- După activitatea de transcriere, realizată la sfârșitul lecției, învățătorul strânge caietele și le verifică în modul stabilit în MECN.
- La începutul lecției următoare, elevii revin la textul verificat de învățător și se mobilizează pentru autocorectare în baza sublinierilor/ încercuirilor realizate de învățător. Pe parcurs, învățătorul trece printre rânduri și monitorizează activitatea, apoi asigură remediarea, acordând ghidarea/sprijinul necesar elevilor care au atestat dificultăți.

³ apud D. Ungureanu

⁴ apud I. Cerghit

- După autocorectare, învățătorul ghidează elevii în autoaprecierea pe fișe în baza criteriilor de succes, completează coloana respectivă și anexează fișa la lucrare, pentru a contrapune rezultatele activității de transcriere (lucrarea verificată) și fișa completată, în vederea educării capacităților de autoevaluare la elevi.

Atenționăm la faptul că în fișă nu este utilizat termenul „criterii de succes”, dar se propune o formulare accesibilă pentru copii - „pașii spre succes”.

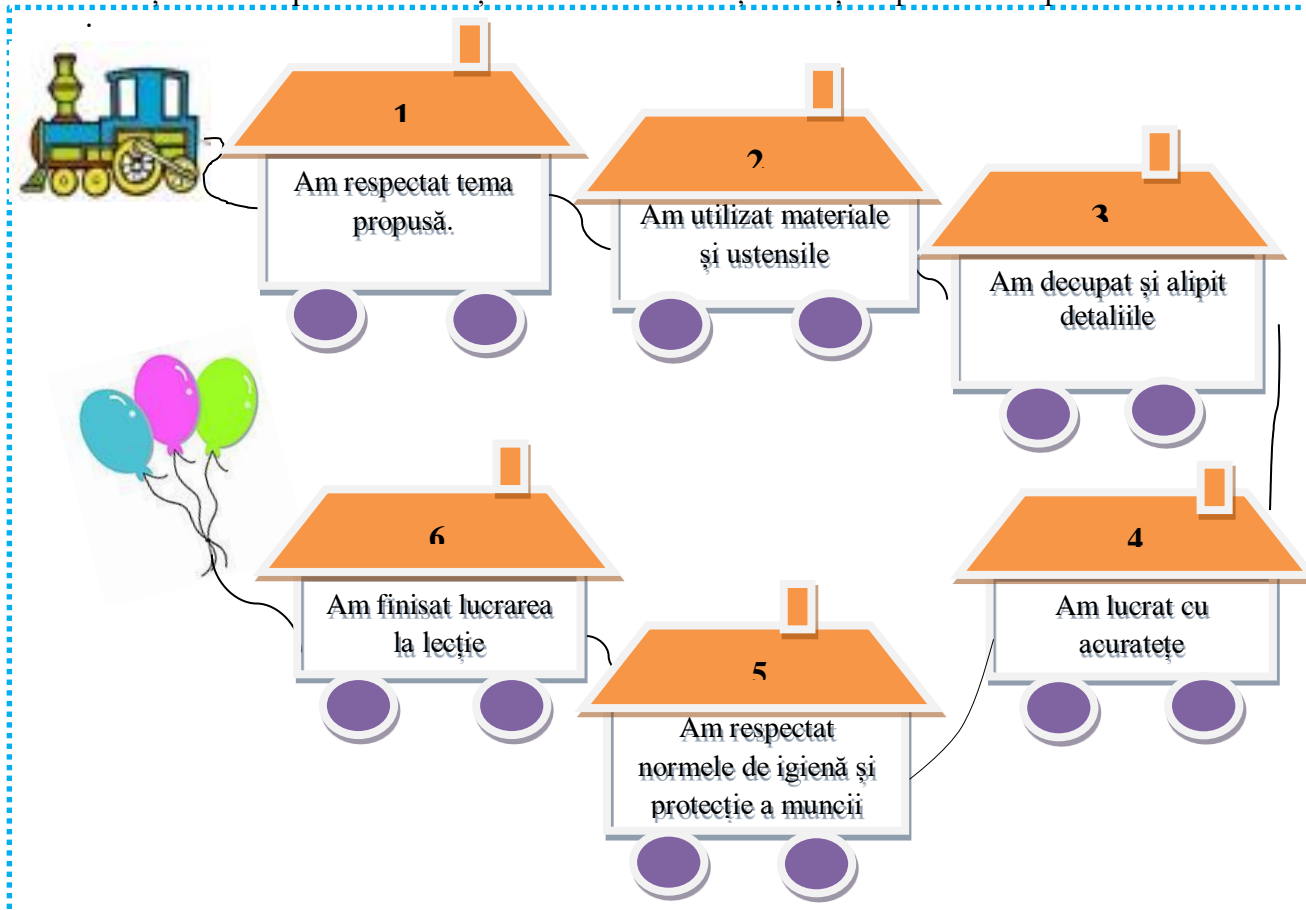
Într-o asemenea structură poate fi inclusă și o coloană pentru opinia colegului, în vederea educării spiritului de obiectivitate în aprecierea reciprocă.

Numele _____ Data _____

Pașii spre succes:	Eu	Învățătorul
Am transcris corect textul.	☺	
Am aranjat textul în pagină.	☺	
Am scris cu acuratețe.	☺	

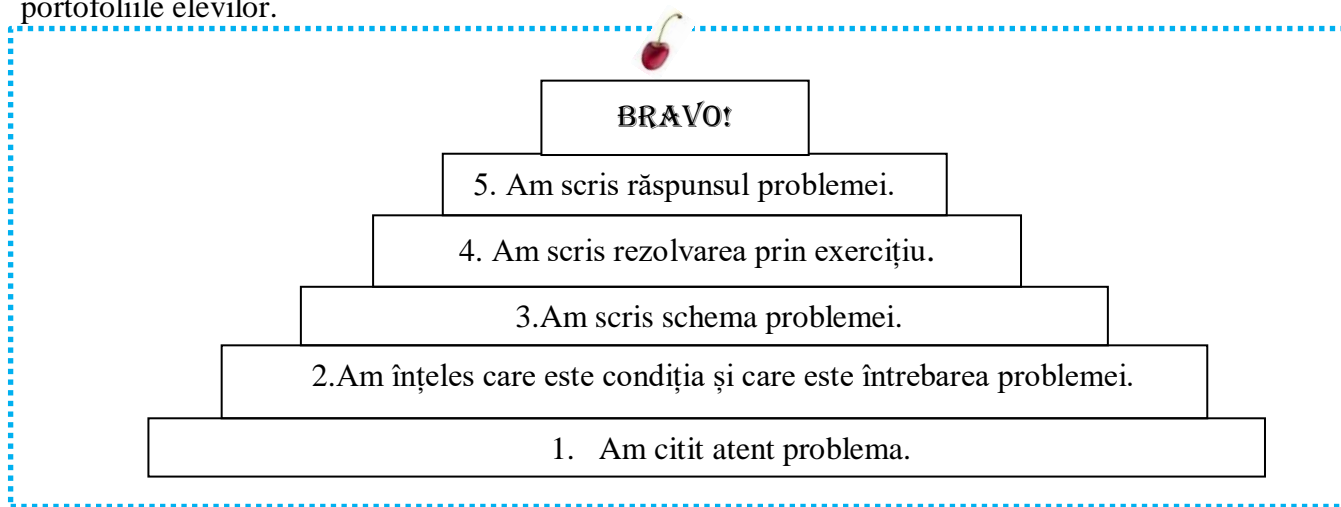
➤ **Trenulețul vesel.** Disciplina: Educația tehnologică. Produsul P2: Lucrare practică: colaj

- Elevii primesc fișa înainte de a începe lucrul. Împreună cu învățătorul (deoarece nu toți elevii pot citi) urmăresc atent pașii de parcurs pentru a „lua baloanele aduse de trenuleț”.
- Confeționează un colaj-felicitare, apoi revin la fișă și colorează ferestrele vagoanelor conform legendei: verde – independent, fără greșeli; galben – cu mici corectări, ghidat de învățător; roșu – cu mai mult sprijin din partea învățătorului. Înscrierile de pe vagoane sunt în conformitate cu criteriile de succes ale produsului respectiv.
- Fișa de autoapreciere se atașează lucrării confeționate și se plasează în portofoliul elevului.

➤ **Cireașa de pe tort.** *Disciplina: Matematică. Produsul școlar P5: Rezolvarea problemelor simple*

- Elevii primesc fișa concomitent cu problema de rezolvat. Împreună cu învățătorul, urmăresc atent treptele care trebuie urcate pentru a „lua cireașa de pe tort”.
- Elevii rezolvă problema independent, respectând etapele scrise pe trepte.
- Se realizează autoverificarea: elevii contrapun rezolvarea obținută cu varianta corectă prezentată de învățător pe verso-ul tablei sau pe proiector. Barează greșelile comise și scriu varianta corectă.
- Învățătorul asigură remedierea imediată, implicând elevii în autocorectare și acordându-le ghidarea/sprijinul necesar pentru a-și conștientiza erorile și a le combate.
- Elevii revin la fișă și colorează treptele conform unei legende, de exemplu: verde – am reușit independent, fără greșeli; galben – am reușit cu mici corectări, acum am înțeles; roșu – am reușit cu mai mult sprijin, dar mai am dificultăți.
- Elevii aplică fișa lucrată în caiete, sub rezolvarea problemei. La finalizare, caietele se plasează în portofoliile elevilor.

ATENȚIE! Fișele de lucru se vor aplica în mod judicios, fără a face abuz.

Probele de evaluare pot fi lucrate atât în caiete, cât și pe fișe care, la rândul său, pot fi aplicate în caiete. La elaborarea probelor, cadrul didactic va utiliza, preponderent, sarcini date în manual și, eventual, în suporturile auxiliare folosite la clasa respectivă.

La fel, autoaprecierea poate fi realizată fără sprijin în fișe special create: în formă frontal-individuală pe baza criteriilor, elevii desenând simbolurile respective pe câmpul caietului, în dreptul probei realizate.

1.6. Tehnologia evaluării sumative orale (ESO)

Evaluarea orală reprezintă o formă a conversației evaluative prin care învățătorul urmărește determinarea cantitativă și calitativă a performanțelor elevilor.

Evaluarea sumativă orală (ESO) este la fel de importantă ca și forma scrisă a evaluării sumative și are drept scop verificarea gradului de posedare a competențelor de comunicare orală:

- perceperea corectă a mesajului audiat, citit, auzit în limitele standardelor de conținut;
- utilizarea în contexte noi, necunoscute a vocabularului însușit;
- producerea mesajelor orale, în variate contexte.

În clasele I-IV, ESO se va proiecta și realiza la disciplinele din ariile curriculare „Limbă și comunicare”, „Educație socioumanistică”. Poate fi valorificată în mod personalizat și la alte discipline școlare, de exemplu „Educație muzicală”, „Dezvoltare personală”.

ATENȚIE! Evaluarea sumativă orală (ESO) este parte integrantă a evaluării sumative (ES). Proba scrisă cu cea orală cumulează competențele de evaluat în contextul ES. În catalog se va fixa calificativul pentru fiecare probă separat.

ESO se proiectează și se realizează pe parcursul semestrului, ținând cont de necesitățile și particularitățile elevilor clasei, precum și de specificul disciplinei. Pot fi desfășurate în cadrul unui modul (nu este obligatoriu să se desfășoare la sfârșitul modulului), vizând o anumită finalitate.

ESO poate fi realizată prin: interviuri, expuneri orale, dialoguri, comunicări orale, chestionări orale, conversații, prezentări.

➤ **Proiectarea ESO:**

- Se alege produsul școlar care va fi supus evaluării, prin raportare la unitățile de competențe selectate în proiectarea de lungă durată. De exemplu, produsele pentru ESO la Limba română se vor alege dintre cele referitoare la: *Comunicare orală, Lectura, Lectura particulară*.
- Se elaborează carduri cu itemi de evaluare a produsului.
- Se elaborează fișa de înregistrare a rezultatelor: diagramă, grilă.

➤ **Cardul:**

- constituie un instrument de evaluare sumativă și conține o sarcină pe care elevul o efectuează în mod expres, timp de 5-7 minute de pregătire.
- prezintă o situație semnificativă⁵ bazată pe elementul spontaneității; spontaneitatea determină acțiunea prin care elevul realizează o sarcină asemănătoare activităților cotidiene, în care transferă în viață cele învățate la lecții.
- este elementul care deosebește evaluarea formativă de cea sumativă prin situația spontană sau semnificativă.

➤ **Un posibil model al procedurii de organizare:**

- 7 elevi vor extrage cardul pe care este imprimat un text necunoscut pentru ei;
- elevii se aranjează într-un grup sub formă de cerc sau la câteva (2-3) mese unite pe o linie, nu neapărat în fața clasei;
- se acordă timp de pregătire (5-7 minute), apoi fiecare elev prezintă sarcina întregului grup; prezentarea fiecărui elev trebuie să dureze cel mult 2 minute;
- învățătorul înregistrează în diagrama sa calificativul acordat, apoi îl întreabă pe elev ce calificativ merită;
- învățătorul demonstrează calificativul înregistrat și îl compară cu al elevului;
- învățătorul este decidentul calificativului; în cazul în care nu coincide cu calificativul elevului, argumentează în baza descriptorilor; deoarece evaluarea sumativă „sanționează performanța”, ultimul cuvânt este al învățătorului;
- după ce au prezentat acești 7 elevi, vine rândul următorilor.

ATENȚIE! Organizarea ESO are loc în funcție de numărul elevilor în clasă. **Dacă în clasă sunt mai mult de 20 de elevi, atunci învățătorul poate realiza ESO timp de 2 ore.**

➤ **Ce pot face ceilalți elevi în timp ce are loc proba de evaluare sumativă orală?**

- Poate fi organizat atelierul de lectură/discuție/creație
- Citesc în cartea de lectură
- Completează fișa de lectură
- Creează o imagine pentru un text literar
- Lucrează cu o fișă, căutând informații în internet
- Privesc (cu căști) un desen animat și rezolvă „Explozia stelară”
- Privesc (cu căști) un desen animat și completează apoi o agendă de înțelegere a filmului
- Rezolvă integrale
- Rezolvă sarcini pentru elevi isteți
- Lucrează la un poster comun
- Fac ordine în portofoliu
- Își evaluează propriul portofoliu
- Își aleg sarcini de la *panoul curioșilor* sau *panoul Vreau să știu*

1.7. Tehnologia evaluării prin probe practice

Probele practice pot fi valorificate în cadrul evaluărilor formative și sumative în clasele I-IV la diverse discipline din toate ariile curriculare, în funcție de necesitățile elevilor, aspecte specifice ale disciplinei, competențelor și conținuturilor vizate, produselor evaluate.

Pentru crearea condițiilor necesare desfășurării probelor practice, cadrul didactic:

- va selecta din curriculum activități relevante în raport cu unitățile de competențe de evaluat;
- va elabora cerințele sarcinilor;

⁵ reprezintă o situație din viață, constituită din mai multe situații-problemă și având un caracter inter/transdisciplinar [9].

- va focaliza probele pe sarcini „autentice” – situații, probleme reale, cu impact semnificativ; se va promova valorificarea judicioasă a sarcinilor din manualul aprobat de MECC;
- va pregăti echipamentele și materialele necesare elevilor;
- va stabili criteriile de evaluare, incluzând timpul necesar efectuării cerințelor sau, în cazul probelor sportive, timpul minim/ maxim de străbătut o distanță, de realizat o probă, calitatea lucrărilor efectuate, respectarea normelor de securitate și protecție a muncii.

Cadrul didactic, pe parcursul studierii unităților de învățare, va explica/demonstra mai întâi cum trebuie realizate lucrările respective, iar în timpul evaluării va urmări aceste cerințe.

Aprecierea în cadrul acestor probe are un grad ridicat de obiectivitate și este facilitată de faptul că implică produse care pot fi analizate prin raportare la criteriile obiective precise.

Caracteristici ale probelor practice în contextul:

evaluării formative	evaluării sumative
<ul style="list-style-type: none"> • Pentru o bună desfășurare a probelor practice formative se disting cinci etape: <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Conceptualizarea</i>: explicațiile date de către învățător; 2. <i>Demonstrarea</i>: instrucțiunile date de către învățător; 3. <i>Încercarea</i>: realizarea lucrărilor practice sub îndrumarea cadrului didactic cu folosirea comentariilor, sprijinului, corectărilor în cazul comiterii unor greșeli; 4. <i>Etapa de performanță</i>. Fiecare elev în mod independent execută lucrarea. Cadrul didactic va acorda o atenție deosebită elevilor ce întâmpină dificultăți în realizarea sarcinii. 5. <i>Evaluarea</i>. La această etapă se evaluează produsul realizat. Se ia în considerare calitatea produsului, respectarea timpului, utilizarea corectă a materialelor necesare, executarea corectă etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru o bună desfășurare a probelor practice sumative se vor respecta trei etape: <ol style="list-style-type: none"> 1. etapa pregătitoare; 2. executarea probei practice; 3. etapa de evaluare.
<ul style="list-style-type: none"> • Probele practice pot fi efectuate nu doar în sala de clasă, dar și în afara școlii. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Elevii trebuie să cunoască din timp tematica lucrărilor practice, pentru a realiza o bună planificare a lucrărilor și, uneori, confecționarea de către elevi a unor materiale necesare desfășurării acestor probe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tematica este determinată de contexte specifice.
<ul style="list-style-type: none"> • Evidențiază procesul învățării. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Asigură o reglare a proceselor de formare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oferă un grad ridicat de obiectivitate.
<ul style="list-style-type: none"> • Probele practice pot fi realizate individual, în perechi sau în microgrupuri. Pentru organizarea eficientă a probelor practice se recomandă formarea a 4 grupuri. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Rezultatele evaluării trebuie comunicate și discutate cu elevii și părinții acestora și fiecare acțiune de evaluare trebuie urmată de strategii de ameliorare a dificultăților constatate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rezultatele evaluării trebuie comunicate și discutate cu elevii și părinții acestora.
<ul style="list-style-type: none"> • Se apreciază abilitățile de aplicare a cunoștințelor, se stabilesc recuperări până se asigură succesul. 	<ul style="list-style-type: none"> • Se evaluează abilitățile de aplicare a cunoștințelor.

Sarcini posibile în realizarea probelor practice:

confecționarea unor obiecte; executarea unor experiențe sau lucrări experimentale; organizarea și interpretarea unor date/informații/ rezultate: tabele sau alți organizatori grafici; interpretarea unui anumit rol; trecerea unor probe sportive, etc.

Probele practice pot fi asociate cu metoda proiectului, în special, cu proiectul de grup.

Se recomandă utilizarea variată a diferitor tipuri de proiecte:

- după metoda dominantă: de cercetare; de creație; de joc pe roluri; de informare; de orientare practică;
- conform conținutului obiectual: monoproiecte; proiect interdisciplinar;
- după numărul de participanți: individuale; în perechi; în grup.

Elaborarea proiectului necesită o perioadă mai mare de timp (câteva zile sau câteva săptămâni) și poate fi sarcină de lucru individual sau de grup. În aplicare, se parcurg următoarele *etape*:

1. Stabilirea temelor pentru proiect (pot fi implicați și elevii, dacă le este deja familiar acest tip de activitate).
2. Stabilirea și precizarea perioadei de realizare a proiectului.
3. Familiarizarea elevilor cu exigențele specifice elaborării unui proiect.
4. Planificarea activității (individuale sau de grup): formularea obiectivelor proiectului; constituirea grupelor de elevi (dacă este cazul); distribuirea/ alegerea subiectului de către fiecare elev/ grup de elevi; distribuirea/ asumarea responsabilităților de către fiecare membru al grupului; identificarea surselor de documentare.
5. Desfășurarea cercetării/colectarea datelor.
6. Realizarea produselor/materialelor.
7. Prezentarea rezultatelor obținute/proiectului.
8. Evaluarea proiectului.

Este indicat ca profesorul să le recomande elevilor ca în realizarea proiectului să respecte următoarea *structură* (adaptare după Stoica, 2001, p. 60-61):

- a. Pagina de titlu (include tema proiectului, numele autorului/autorilor, școala, clasa, perioada de realizare);
- b. Cuprinsul (se precizează titlurile capitolelor și subcapitolelor);
- c. Introducerea (se fac referiri la importanța temei, cadrul conceptual și metodologic);
- d. Dezvoltarea elementelor de conținut prezentate în cuprins;
- e. Concluzii;
- f. Bibliografie;
- g. Anexe.

Pe parcursul realizării proiectului, cadrul didactic oferă suport și consultații elevilor în desfășurarea cercetării, în colectarea datelor necesare și poate efectua evaluări parțiale.

Evaluarea proiectului implică atât raportarea la calitatea produsului, cât și la calitatea procesului, a activității elevului. În acest sens, este necesar ca învățătorul să formuleze criterii clare, susceptibile de a asigura o evaluare obiectivă, și să le comunice elevilor.

Condiții recomandate pentru desfășurarea probei practice în cadrul ES:

1. Elevii vor realiza un produs în timpul orei destinate ES.
2. Elevii vor afla sarcina în timpul lecției.
3. Elevii pot avea doar lista materialelor necesare pentru proiect.
4. Sarcina propusă trebuie să constituie un produs realizabil timp de 20 de minute.
5. Sarcina va viza o competență materializată într-un produs.
6. Elevii vor avea toate condițiile necesare pentru desfășurarea probei.
7. La ES poate fi evaluat produsul, prezentarea produsului, contribuția personală sau colaborarea în echipă. Cadrul didactic va anunța elevii din timp.
8. Învățătorul monitorizează procesul de lucru în care este implicat elevul, fără a da explicații, fără a aprecia în proces.
9. Aprecierile pot fi realizate de către cadrul didactic în baza unei grile cu punctaj sau cu descriptori generali.

1.8. Instrumente de comunicare socială a rezultatelor evaluării (cu părinți, familie, reprezentanți legali ai copilului)

În procesul de comunicare cu părinții, în scopul îmbunătățirii rezultatelor școlare, cadrele didactice vor utiliza diverse metode, procedee și forme: note informative de tip scrisori, scurte mesaje scrise, e-mailuri, consilieri *tete-a-tete*, mentoring, coaching. Informarea părinților despre

rezultatele școlare trebuie adaptată la stilul de comunicare cu fiecare familie în parte. Învățătorii vor conveni cu reprezentanții legali ai copilului despre modul în care comunicarea va fi mai eficientă.

➤ **Consilierile tête-à-tête** vor urmări facilitarea învățării elevului și stabilirea sarcinilor comune în interesul copilului. În cadrul acestor consilieri învățătorii vor respecta principiul confidențialității, vor discuta despre succesele și dificultățile copilului, vor asculta părinții despre modul în care copilul se încadrează în școlaritate. Comunicarea trebuie să fie însoțită de dovezi, fără a face comparații cu alți elevi. De obicei, se discută pe baza portofoliului performanțelor școlare al elevului, pe baza caietelor și a notișelor individuale ale învățătorului.

➤ **Corespondența** este o formă eficientă de comunicare cu părinții, mai ales în situațiile în care contactul direct cu părinții nu este posibil sau este mai dificil de realizat din anumite motive. Formele de corespondență pot fi variate, valorificând tot spectrul de tehnologii informaționale care le este accesibil părinților și cadrelor didactice.

Scrisorile către părinți pot informa despre rezultatele elevilor, pot oferi aprecieri asupra unor succese și recomandări de eficientizare în familie. Prin scrisori se așteaptă ameliorarea sau soluționarea unor situații dificile în parteneriat cu părinții. Se va asigura încurajarea părinților.

Caracterul scrisorii trebuie să fie confidențial, iar volumul – rațional. Informația trebuie să fie operațională, să aprecieze comportamente concrete în raport de anumite achiziții intelectuale sau atitudinale. Scrisorile trebuie să fie transmise periodic, când apare necesitatea, se recomandă să nu fie mai rar decât o dată în lună. Scrisorile se întocmesc pe baza informației acumulate în procesul de învățare. Prezentăm câteva exemple de scrisori:

<i>Stimată familie _____ ,</i>	Adresare potrivită
<i>Cu o deosebită plăcere vin să vă comunic că fiica dvs. _____ are succese frumoase la limba română, lucrând independent sau cu ghidare minimă pe parcursul lecțiilor, dând dovadă de acuratețe, corectitudine și creativitate în realizarea diverselor sarcini.</i>	Aprecieri ale succeselor
<i>Pentru a îmbunătăți exprimarea orală și a îmbogăți vocabularul, ne-am propus să vizităm mai des biblioteca. În acest sens, vă rugăm să ne fiți parteneri de lectură prin a discuta împreună lecturile efectuate, a solicita exprimarea verbală a emoțiilor și a sentimentelor trăite în timpul lecturii.</i>	Recomandare cu caracter partenerial
<i>Cu încredere și mulțumiri, învățător _____.</i>	Încurajare
<i>Stimați părinți!</i>	Adresare potrivită
<i>Țin să menționez efortul Dumneavoastră în realizarea recomandărilor din scrisoarea precedentă. Acum copilul participă cu plăcere la activități de calcul oral, se oferă să acorde ajutor colegilor.</i>	Aprecieri ale succeselor
<i>În acest context, vă rog să mențineți interesul copilului pentru matematică. I-ar prinde bine niște jocuri în familie, niște ieșiri în piață, la magazin, cu situații de calcul al restului, costului cumpărăturilor. Alcătuirea și rezolvarea problemelor simple l-ar face și mai sigur în puterile lui și i-ar facilita înțelegerea necesității calculelor în cotidian.</i>	Recomandare cu caracter partenerial
<i>Sunt sigură că împreună vom reuși! Învățătoare</i>	Încurajare
<i>Data.....</i>	

Scrisorile de înștiințare pot fi trimise ori de câte ori este nevoie, folosind formulare tip. Trimițând prin copii sau expediind în format electronic, astfel de scrisori din două în două săptămâni sau o dată pe lună, vă asigurați că toate familiile sunt informate. O scrisoare de înștiințare poate include: anunțuri despre întruniri, evenimente, excursii; cereri de materiale cu care părinții ar putea ajuta la realizarea unui proiect; informații care țin de viața comunității; sugestii despre activitățile care trebuie să se desfășoare acasă; note de mulțumire pentru părinții care se oferă voluntari sau cereri pentru activitățile de voluntariat. Scrisorile de înștiințare trebuie să fie scurte și lizibile. Este mai eficient să trimiteți scrisori scurte în mod frecvent decât scrisori lungi la intervale mari.

Scurte mesaje scrise. Comunicarea dintre școală și familie poate fi facilitată și prin transmiterea în format electronic sau prin copil a unei scurte note (a unui mesaj) către părinți. Mesajele trebuie să fie scurte și clare și să descrie o realizare a copilului, o nouă deprindere sau un nou comportament. Pot să conțină mulțumiri adresate familiei pentru ceea ce a făcut pentru școală. Apreciind gestul învățătorului de a trimite astfel de mesaje, familia poate să se simtă încurajată și să trimită, la rândul său, mesaje învățătorului. Acest stil de comunicare poate fi deosebit de eficient în situația în care învățătorul lucrează cu copilul la un proiect anume care urmează a fi aprofundat acasă, cu părinții. Exemplu: *Dragi părinți, Vă invităm să sărbătorim împreună ființa cea mai dragă - MAMA. Veniți să ne bucurăm împreună.*

2. MODELE ORIENTATIVE DE IMPLEMENTARE A ECD LA NIVELUL PROIECTĂRII DIDACTICE DE LUNGĂ DURATĂ

ATENȚIE! Proiectele didactice propuse în continuare necesită o abordare personalizată, în funcție de specificul colectivului de elevi și resursele educaționale disponibile, în conformitate cu prevederile curriculumului la disciplină.

2.1. Clasa I. Matematică

Competențele specifice disciplinei:

1. Identificarea și utilizarea conceptelor matematice și a limbajului matematic în situații de învățare și cotidiene, dând dovadă de corectitudine și coerență.
2. Aplicarea operațiilor aritmetice și a proprietăților acestora în contexte variate, manifestând atenție și interes pentru calcul corect, rațional, fluent.
3. Rezolvarea problemelor pe baza utilizării achizițiilor matematice, dând dovadă de gândire critică în adoptarea unui plan pertinent de rezolvare.
4. Realizarea demersurilor explorative-investigative pentru soluționarea/formularea unor situații de problemă/probleme, manifestând curiozitate și creativitate în integrarea achizițiilor matematice cu cele din alte domenii.

Bibliografie:

1. Curriculum national. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
2. Ursu L., Lupu I., Iasinschi Iu. Matematică, manual pentru clasa I. Chișinău: Prut, Chișinău, 2017.
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
4. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptorii în învățământul primar, clasele I-IV. Chișinău: MECC, 2019.

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Nr. de ore/săptămână	Nr. de ore/an ⁶
4	132

Unități de învățare (module)	Nr. ore	Evaluări		
		EI	EFE	ES
Semestrul 1				
1. <i>La izvoarele matematicii.</i> Evocare	8	1		
2. <i>Toamna se numără bobocii.</i> Numerele naturale 0 – 10	26		2	1
3. <i>Bobocii prind aripi.</i> Adunarea și scăderea în centrul 0 - 10	26	1	1	
Total semestrul 1	60	2	3	1
Semestrul 2				
3. <i>Bobocii prind aripi.</i> Adunarea și scăderea în centrul 0 - 10 (continuare)	8	1	1	1

⁶ Poate varia în funcție și structura anului școlar și datele calendaristice.

4. <i>În țara fulgilor de nea.</i> Numerele naturale 0 - 20. Adunarea și scăderea în concentrul 0 – 20	26	1	3	1
5. <i>Vine, vine primăvara.</i> Numerele naturale 0 - 100. Adunarea și scăderea în concentrul 0 – 100	30	1	3	1
6. <i>Culegem roadele învățării.</i> Recapitulare și sistematizare la finele anului școlar	8			1(A)
Total semestrul 2	72	3	7	4
Total an	132	5	10	5

PROIECTAREA DIDACTICĂ A UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1. *La izvoarele matematicii.* Evocare

Unități de competențe: 1.1.; 1.2.; 1.3.

Detalieri de conținut	Nr. ore	Pagini manual	Evaluare
1. Cifrele jucăușe. Lecție introductivă	1	3	
2. Poziție. Direcție	1	4-5	
3. Identic. Diferit	1	6-7	
4. Tot atât. Mai puțin. Mai mult	1	8-9	
5. Compararea și egalizarea cantitativă a grupurilor de obiecte	1		
6. Cine seamănă, culege. Consolidare-dezvoltare	1	10-11	
7. Cine seamănă, culege. Analiză-sinteză	1		EI 1
8. Activități diferențiate vizând preachițiile necesare pentru însușirea numerației numerelor naturale	1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2. *Toamna se numără bobocii.* Numerele naturale 0 - 10

Unități de competențe: 2.1.; 2.2.; 2.3.; 2.4.; 2.5.

Detalieri de conținut	Nr. ore	Pagini manual	Evaluare
1. Numărul și cifra 1	1	12	
2. Numărul și cifra 2	1	13	
3. Relații de comparație	1	14-15	
4. Numerele 1, 2	1		
5. Numărul și cifra 3	1	16-17	
6. Numerele de la 1 până la 3	1		
7. Numărul și cifra 4	1	18-19	
8. Numerele de la 1 până la 4.	1		
9. Numărul și cifra 5	1	20-21	
10. Numerele de la 1 până la 5	1		
11. Numerele de la 1 până la 5. Consolidare-dezvoltare	1	22-23	
12. Numerele de la 1 până la 5. Analiză-sinteză	1		EFE 1
13. Numărul și cifra 6	1	24-25	
14. Numerele de la 1 până la 6	1		
15. Numărul și cifra 7	1	26-27	
16. Numerele de la 1 până la 7	1		
17. Numărul și cifra 8	1	28-29	
18. Numerele de la 1 până la 8	1		
19. Numărul și cifra 9	1	30-31	
20. Numerele de la 1 până la 9	1		
21. Numărul și cifra 0	1	32	
22. Numărul 10	1	33	
23. Numerele naturale de la 0 până la 10. Consolidare-dezvoltare	1	34	EFE 2

24. Numerele naturale de la 0 până la 10. Analiză-sinteză	1		
25. Numerele naturale 0 - 10. Evaluare sumativă	1	35	ES 1
26. Numerele naturale 0 - 10. Activități diferențiate de postevaluare	1		

DETALIERI PRIVIND EVALUAREA

Modulul 1	EI 1 (probă scrisă, M. p. 11) Unități de competențe: 1.1., 1.2., 1.3.	
Modulul 2	EFE 1 (probă scrisă, M. p. 23) Produce: P1: Scrierea numerelor naturale P11: Exercițiu lacunar (cu numere/ semne lipsă) P8: Completarea șirurilor de numere	ES 1 (probă scrisă, M. p. 35) Unități de competențe: 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
	EFE 2 (dictare de numerație) Produce: P1: Scrierea numerelor naturale PT2: Enunț lacunar (cu numere lipsă) P8: Completarea șirurilor de numere	

2.2. Clasa a II-a. Educație muzicală

Competențele specifice disciplinei:

1. Receptarea muzicii în situații de învățare și cotidiene, manifestând interes pentru cunoașterea sinelui și a lumii prin arte.
2. Exprimarea prin muzică a unor sentimente și idei, dând dovadă de atitudine creativă în valorificarea elementelor de limbaj muzical.
3. Transpunerea achizițiilor obținute la disciplină în contexte educaționale și cultural-artistice, demonstrând respect pentru valorile culturii naționale și universale.

Bibliografie:

1. Curriculum național. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
2. Morari M., Borș A. Educație muzicală. Manual pentru clasa a II-a. Chișinău: Știința, 2019.
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
4. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV. Chișinău: MECC, 2019.

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

	Nr. de ore/săpt.	Nr. de ore/an	Nr. evaluări			Obs.
	1	33	EI	EFE	ES	
Semestrul 1						
1. Cântecul, dansul și marșul în lumea muzicii	10		1	1		
2. Expresivitatea și descriptivitatea muzicii	5		1	1	1	
<i>Total pe semestrul 1</i>	<i>15</i>		<i>2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	
Semestrul 2						
3. Caracterul variat al muzicii	9		1	1		
4. Cântecul, dansul, marșul în creații de proporții	9		1	1	1	
<i>Total pe semestrul 2</i>	<i>18</i>		<i>2</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	
Total pe an	33		4	4	2	

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1. CÂNTECUL, DANSUL ȘI MARȘUL ÎN LUMEA MUZICII - 10 ore

Unități de competență	Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Activități muzical-didactice	Evaluare	Obs. ⁷
1.1	1. Ce este muzica? Evocare. Sunetul și evenimentul sonor. Compozitor – interpret – ascultător. Cum cântăm?	1		Audiții (A): W.A. Mozart, <i>Sonata pentru pian</i> , C-Dur KV 545, 1 mișcare https://www.youtube.com/watch?v=LDIWm_fJcT8 Interpretare (I): „Țărișoara mea”, muzică și versuri: Grigore Vieru Creație (C): dialoguri muzicale pe melodia „Cine cântă-așa” (Gr. Vieru)	EI	P1
1.3.	2. Cum audiem muzica? Silabele ritmice <i>pas și iu-te</i>	1		A: Imnul de Stat al Republicii Moldova; E. Doga, valsul „Gramofon” https://www.youtube.com/watch?v=nVc4g4h_8ps https://www.youtube.com/watch?v=mEmyZLaaRWc I: cântecele „Țărișoara mea”, „Cine cântă-așa” (Gr. Vieru) C: îmbinările duratelor pe nume proprii		P2 P3
1.2.	3. Cântecul și diversitatea lui. Variatatea cântecelor în viața oamenilor.	1		A: „Cântecul de leagăn” de W.A. Mozart https://www.youtube.com/watch?v=ciBBVJSAwLI I: cântec popular „Zi-i din cimpoieș” C: cântecul didactic „Gutuța”, pagina 13 ⁸		P1 P5
1.3.	4. Cântecul popular și cântecul compus de compozitor. Sunetele și notele <i>sol și mi</i> .	1		A: doine în interpretarea celebrilor cântăreți de muzică populară https://www.youtube.com/watch?v=8LKohPOGnLE I: cântecul „Casa noastră” (I.Macovei), pagina 12 C: cântecul didactic „Cântecel”, pagina 14; improvizații „Cântecul vântului” Exercițiile 1-5, pagina 15		P1 P4
1.1.	5. În lumea muzicii de dans. Ritmul - element de organizare a dansului. Silabele ritmice <i>pas și iu-te</i> .	1		A: Grigoraș Dinicu, „Hora staccato” https://www.youtube.com/watch?v=Vzet_UMK-nk I: cântecul popular „Alunelul” C: cântecelul „Împreună să jucăm”, pagina 16		P2 P3
1.2.	6. Pauza - tăcerea în muzică. Dansurile populare: <i>hora și sârba</i> .	1		A: Serghei Rahmaninov, „Polca italiană”; Dmitri Șostakovici, „Vals-glumă” https://www.youtube.com/watch?v=YmSDDsIA_M - partitura https://www.youtube.com/watch?v=g0OV4nIa-AU – balet video		P2 P4

⁷ Produse pentru formare și evaluare (EI/ EFP/ EFE). Produsele sunt numerotate în conformitate cu „Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV”, 2019.

⁸ Manualul indicat în bibliografie

				https://www.youtube.com/watch?v=Fdrj0mUZfOQ – desen animat I: cântec popular de joc „Foaie verde siminoc”/ cântecul „Țara mea”, (Dumitru Georgescu Kiriatic), pagina 21 C: exercițiul 5, pagina 19; ex. 7, pagina 20		
1.1. 1.2.	7. Marșul în lumea muzicii. Mișcarea muzicii pe timpi accentuați și neaccentuați. Ritmul cadențat în marș.	1		A: E. Doga, „Marș” https://www.youtube.com/watch?v=02xFDBaP2TU I: cântecul „Soldații” (Z.Tkaci), pagina 23 C: cântecul didactic „Marșul soldaților”, pagina 22		P3 P5
1.3.	8. Varietatea marșului: militar, sportiv, nupțial, funebru etc.	1		A: Piotr Ceaikovski, „Marșul soldaților de lemn” https://www.youtube.com/watch?v=k5hY86I4ius – partitura pentru pian https://www.youtube.com/watch?v=J6hGHTFuemo – video desen animat I: cântecul „Soldații” (Z.Tkaci), pagina 23 C: cântecul-joc muzical „Un elefant...”, pagina 24		P1 P3
1.2. 1.1.	9. Îmbinarea celor trei tipuri de muzică: cântec-dans, cântec-marș, marș-dans, cântec-dans-marș. 10. Creații celebre de cântec, dans și marș în muzica națională și universală.	1		A: piesa „Imnul neamului”, muzică de Ilie Gorincioi, vers. Gr.Vieru https://www.youtube.com/watch?v=UYtX_9D7fQ – capela corală „Doina” https://www.youtube.com/watch?v=NygelpcGPfg – în varianta Fuego I: cântecul pe melodie populară „Cântăm țara”, vers. De Gr. Vieru, pag. 26 C: exercițiul 5, pagina 15	EFE ⁹	P2 P5
		1		I: cântecul „Învățătorul”, (V.Verega), pagina 25 https://www.youtube.com/watch?v=BDj9WF18AeE C: exercițiile 1-3, pagina 25 Probă de evaluare, pagina 27	EFE	P1 P2

⁹ În 2 ore vor fi evaluați toți elevii clasei.

3. MODELE ORIENTATIVE DE IMPLEMENTARE A ECD LA NIVELUL PROIECTĂRII DIDACTICE DE SCURTĂ DURATĂ

3.1. Clasa a II-a. Limba și literatura română

Subiectul lecției: Grupurile de litere *ce, ci, chi, che, ge, gi, ghe, ghi*. Ortografia cuvintelor ce conțin grupurile de litere *ce, ci, chi, che, ge, gi, ghe, ghi*.

Tipul lecției: Lecție de formare a capacităților de analiză-sinteză a cunoștințelor

Unități de competențe: 4.1.; 4.2.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O₁: să identifice grupuri de litere în diverse poziții în cuvinte date;
- O₂: să alcătuiască propoziții folosind cuvinte ce conțin grupuri de litere;
- O₃: să împartă în silabe cuvinte ce conțin grupuri de litere;
- O₄: să ortografieze cuvinte ce conțin grupuri de litere;
- O₅: să scrie după dictare un text, ținând cont de criteriile de succes;
- O₆: să aprecieze obiectiv activitatea proprie și a colegilor.

Strategii didactice:

- **forme:** frontal, frontal-individual, individual-frontal individual, în echipe, în perechi;
- **metode, tehnici și procedee:** explicația, Gândește-Echipe-Prezintă (GEP), exercițiul, lucrul cu manualul, jocul didactic, dictarea, tehnica de reflecție *Declar lumii întregi*;
- **mijloace:** manual, caiete, coli A₃, carioci, fișe cu cuvinte (fig. 2), stegulețe, fișe de lucru în perechi, cupe-semafor, emoticoane, postere cu criterii de succes, proiector.

Strategii de ECD: evaluare formativă punctuală (P25); autoevaluare; evaluare formativă interactivă.

P25	Dictarea (scrierea după dictare)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Scriu corect cuvintele. 2. Respect regulile ortografice și de punctuație. 3. Respect cerințele organizării estetice a scrisului în pagină. 4. Scriu lizibil și cu acuratețe.
-----	----------------------------------	--

Bibliografie:

1. Curriculum national. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
2. Cubreacov N., Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A. Limba română. Clasa a II-a. Chișinău: Știința, 2015.
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
4. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV. Chișinău: MECC, 2019.

CERCEI	MARCELA	CEZARA
CIREȘE	CIPRIAN	BUNICI
COSTACHE	OCHELARI	PERECHE
UNCHI	CHIRIL	CHITARĂ
ANGELA	GEMENI	GEORGE
GICU	FRAGI	GINA
UNGHENI	ÎNGHEȚATĂ	GHEORGHE
GHINDĂ	GHIȚĂ	GHIODAN

Figura 2. Fișe cu cuvinte

SCENARIUL DIDACTIC AL LECȚIEI

O	Elemente de conținut		t'	Strategii didactice			Strategii de evaluare
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevilor		Forme	Metode	Mijloace	
1. Organizarea clasei							
Asigurarea condițiilor și climatului favorabil începerii organizate a lecției.							
2. Analiza-sinteza materiei teoretice studiate (sistematizarea, clasificarea, generalizarea)							
O ₁ O ₂ O ₄ O ₆	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Anunțarea temei și a obiectivelor lecției ➤ Activitate în echipe ▪ Formarea echipelor: <p>Aranjez pe mesele din primul rând fișele cu cuvinte. Chem elevii să-și ia câte o fișă. Demonstrez 8 stegulețe cu unul dintre grupurile de litere (ce; ci; che; chi; ge; gi; ghe; ghi) și solicit citirea lor. Plasez stegulețele pe unele dintre bănci și solicit elevilor să se repartizeze în echipe conform cuvintelor de pe fișe: să ia loc în banca cu stegulețul respectiv. Cer citirea cuvintelor în fiecare echipă.</p> ▪ Prezentarea sarcinii de lucru în echipe: <p>Să alcătuiască și să scrie câte o propoziție, folosind cuvintele scrise pe fișe. La final, să afișeze la tablă colile cu rezultatele activității.</p> ▪ Prezentarea criteriilor de succes pentru colaborarea în echipă: <p>Afișez posterul cu criterii (PT9), solicit lecturarea, asigur înțelegerea.</p> ▪ Realizarea activității propriu-zisă. ▪ Evaluarea frontală a activității. <p>Solicit lecturarea propozițiilor și exprimarea opiniilor. Atenționez la greșelile eventuale, solicit corectare. Exprim judecăți evaluative asupra activității realizate.</p>	<p>Aleg fișe și se așează la loc. Citesc grupurile de litere. Identifică grupurile de litere, se repartizează în echipe: 8 echipe a câte 3 colegi. Citesc cuvintele. Semnalează înțelegerea cu ajutorul cupelor-semafor. Semnalează înțelegerea cu ajutorul cupelor-semafor. Colaborează în echipe, scriu pe coli, afișează colile la tablă. Citesc propozițiile scrise, identifică greșeli, corectează, apreciază.</p>	15	<p style="text-align: center;">Frontal- individual</p> <p style="text-align: center;">Frontal</p> <p style="text-align: center;">În echipe</p>	<p style="text-align: center;">Exercițiul</p> <p style="text-align: center;">Explicația</p> <p style="text-align: center;">GEP</p>	<p style="text-align: center;">Fișe cu cuvinte Stegulețe</p> <p style="text-align: center;">Cupe- semafor Poster cu criterii PT9</p> <p style="text-align: center;">Carioci Coli A₃</p>	EFI
3. Analiza-sinteza metodelor de rezolvare studiate							

O ₁ O ₃ O ₄ O ₆	<p>➤ la nivel productiv</p> <p>▪ Exercițiul 3, p. 120: Identificarea cuvintelor ce conțin grupurile de litere studiate din textul <i>O minune....</i> ; împărțirea în silabe a cuvintelor identificate.</p> <p>➤ la nivel de transfer</p> <p>▪ Identificarea și corectarea greșelilor de ortografie: Prezentarea fișei de lucru și a sarcinii:</p> <p>ghiață, ghitară, ghiocel, mărjele, piceoare, cias, gerafă, cibrituri.</p> <p>Realizarea activității propriu-zise. Autoverificarea pe baza slide-ului prezentat la proiector. Remedierea imediată: autocorectarea ghidată.</p>	<p>Realizează oral sarcina propusă.</p> <p>Ascultă și semnalizează înțelegerea cu ajutorul cupelor-semafor. Corectează greșelile. Se autocorectează, comentează selectiv.</p>	10 (25)	Individual- frontal	Exercițiul		EFI	
				Frontal	Explicația Joc didactic <i>Detectivii</i>	Cupele-semafor Fișe, carioci Proiector	EFI	
4. Evaluarea curentă, instructivă								
O ₅ O ₄ O ₆	<p>▪ Prezentarea criteriilor de succes pentru dictare (P25).</p> <p>▪ Citirea integrală a textului: <i>E ziua de naștere a Getei. Bunicii i-au dăruit o pereche de cercei. Unchiul Anghel i-a cumpărat un colier de argint, iar fratele Virgil i-a adus un buchet de gherghine.</i></p> <p>▪ Citirea fiecărei propoziții (pentru familiarizare), dictarea pe sintagme, recitirea propoziției (pentru autocontrol).</p> <p>▪ Recitirea finală a textului.</p> <p>▪ Monitorizarea autoverificării pe baza slide-ului prezentat.</p> <p>▪ Remedierea imediată: autocorectarea ghidată.</p> <p>▪ Monitorizarea autoaprecierii: se recitesc criteriile; fiecare elev ridică emoticonul care reprezintă gradul de satisfacție personală referitor la modul în care i-a reușit.</p>	<p>Ascultă și semnalizează înțelegerea cu ajutorul cupelor-semafor.</p> <p>Ascultă, scriu individual după dictare, se autocontrolează. Se autoverifică. Selectiv, comentează corectările efectuate. Se autoapreciază.</p>	15 (40)	Frontal Frontal- Individual	Explicația Dictare	Poster Cupe- semafor Caiete	EFP (P 25)	
						Proiector Emotico- ane	Autoeva- luare EFI	
5. Bilanțul lecției. Concluzii								
O ₆	Exprim și solicit de la elevi judecăți de valoare asupra activității la lecție.	Realizează reflecții asupra activității.	3 (43)	Frontal	<i>Declar- lunii întregi</i>	Microfon	EFI	
6. Anunțarea temei pentru acasă								
	Anunțarea și explicarea temei pentru acasă: Ex. 5, p. 124.	Urmăresc în manual, semnalizează înțelegerea cu ajutorul cupelor-semafor, notează în agendă.	2 (45)	Frontal	Explicația	Manual Cupe- semafor Agende		

3.2. Clasa a III-a. Științe

- **Unitatea de învățare:** Aerul, apa și solul
- **Tipul lecției:** Lecție de formare a capacităților de analiză-sinteză a cunoștințelor.
- **Unități de competențe:** 1.3., 1.7.
- **Obiectivele lecției:**

La sfârșitul lecției, elevul va demonstra că este capabil:

- O₁: să recunoască sursele de unde a fost colectată apa din 4 recipiente;
- O₂: să presupună în ce situații/activități poate fi folosită apa din cele 4 recipiente;
- O₃: să argumenteze efectele negative ale apei și aerului poluat asupra oamenilor, vietăților;
- O₄: să aprecieze care activități ale oamenilor poluează apele din natură, aerul;
- O₅: să formuleze 3 concluzii în urma observațiilor realizate pe parcursul realizării experimentelor;
- O₆: să manifeste obiectivitate și corectitudine în autoevaluare, raportându-se la criteriile date.

- **Strategii didactice:**

- **forme:** frontală, individuală, în echipe;
- **metode, procedee și tehnici:** explicația, instructajul, proba practică; mesajul argumentativ;
- **mijloace:** sticle/recipiente transparente, pahare, ulei, tinctură de iod, săpun sau soluție pentru menaj, parfum/deodorant spray; carduri, fișe de sinteză, cupe-semafor.

- **Strategii de ECD:** EFI; EFE: probă practică (P7, PT4).

P7. Relatarea rezultatelor investigațiilor

1. Comunic rezultatele investigației.
2. Respect succesiunea logică.
3. Formulez clar și succint concluzia.
4. Utilizez terminologia specifică.

PT4. Completarea tabelelor/ schemelor

1. Observ cu atenție tabelul/ schema.
2. Formulez o întrebare referitoare la caseta care trebuie completată.
3. Răspund la întrebare și completez caseta.
4. Dacă este necesar, continui în mod analog.

- **Bibliografie:**

1. Curriculum national. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV. Chișinău: MECC, 2019.

SCHIȚA DEMERSULUI DIDACTIC AL LECȚIEI

- **Evocare (5')**

Clasa se împarte în echipe. Fiecare echipă primește cardul cu sarcini și fișe de sinteză.

Instructaj privind realizarea probei practice:

1. *Citiți independent, în liniște și cu atenție cerința;*
2. *Observați experimentul fără a discuta sau a întreba;*
4. *Colaborați în echipă și completați individual fișa de sinteză;*
5. *Anunțați dorința de a fi îndrumați, sprijiniți nemijlocit sau îndrumați parțial, dacă apare necesitatea;*
6. *Prezentați rezultatele activității.*

- **Realizarea sensului (30')**

Desfășurarea propriu-zisă a probei practice.

- **Reflecție (10')**

Autoverificare frontală.

Autocorectare prin analiza greșelilor comise.

Aprecieră frontală de către învățător a rezultatelor activității. Autoaprecierea cu ajutorul simbolurilor:
+ am reușit independent; ! acum am înțeles; ? mai am întrebări.

CARD

- 1) Privește cu atenție apa din recipientele de pe catedra doamnei învățătoare.
 - a) Analizează apa din recipiente și scrie pe fișa ta locul de unde crezi că a fost colectată apa: de la robinet/fântână/izvor, dintr-un râu, baltă sau lac, de ploaie.

Recipient 1: _____; Recipient 2: _____; Recipient 3: _____; Recipient 4: _____;

 - b) Scrie numărul recipientului ce conține apă ce poate fi consumată. Argumentează.
 - c) Scrie unde poate fi folosită apa din celelalte recipiente (câte 1 utilizare pentru fiecare recipient)
- 2) Privește atent dacă apa din recipiente a suferit schimbări după ce doamna învățătoare a pus în apa din vase câteva picături de ulei/tinctură de iod/săpun sau soluție pentru menaj și:
 - a) Scrie care dintre recipiente conține apă cu efecte periculoase pentru oameni.
 - b) Scrie 3 consecințe/efecte pe care le poate avea asupra viețuitoarelor acvatice o cantitate mare de motorină/ulei/rugină/soluții chimice revărsate într-un lac, baltă sau râu?
 - c) Scrie 3 activități/acțiuni ale oamenilor în urma cărora în ape din natură poate nimeri ulei/rugină/săpun sau soluție pentru menaj.
- 3)
 - a) Scrie ce ai simțit când Doamna învățătoare a deschis recipientul cu parfum.
 - b) Ce s-ar întâmpla dacă în loc de parfum ar fi o substanță urât mirositoare sau toxică?
 - c) Cum crezi că ar reacționa insectele și păsările dacă în aer s-ar răspândi o cantitate mai mare de substanțe nocive/fum?
- 4) Formulează 3 concluzii deduse din experimentele realizate în cadrul orei astăzi.

FIȘĂ DE SINTEZĂ

Nr. sarcinii	Răspunsuri și soluții	Autoapreciere
1a		
1b		
1c		
2a		
2b		
2c		
3a		
3b		
3c		
4		
Aprecierea învățătoarei asupra rezultatelor elevului la evaluare (i, g, s)		

3.3. Clasa a IV-a. Educație fizică

- **Unitatea de învățare:** Jocuri de mișcare și ștafete.
- **Subiectul lecției:** Starturi vesele.
- **Tipul lecției:** Lecție de formare a capacităților de evaluare a cunoștințelor.
- **Locul desfășurării:** Sala de sport.
- **Unități de competențe:** 1.3., 2.12., 3.4.
- **Obiectivele lecției:**
La sfârșitul lecției, elevul va demonstra că este capabil:
 - O₁: să elaboreze în grup o probă practică pentru ștafeta sportivă, alegând cel puțin un inventar sportiv dintre cele propuse;
 - O₂: să aplice regulile de desfășurare a ștafetei sportive;
 - O₃: să manifeste responsabilitate personală pentru succesul de echipă și respect față de coechipieri și adversari.
- **Strategii didactice:**
 - **forme:** în echipe;
 - **metode, tehnici și procedee:** instructaj; problematizare; competiție în echipe: starturi vesele;

- **mijloace:** câte 4 coli A3, carioci, cercuri de gimnastică; câte 2 saltele, bănci de gimnastică, mingi, coarde; câte 5 cuburi, conuri; poster cu criterii de succes (P12; PT9); cronometru, fluier, grilă de monitorizare.

- **Strategii de ECD:** EFE: probă practică (P12; PT9); EFI.

P12. Jocuri de mișcare/ ștafete

1. Cunosc/ descriu/ prezint regulile jocului/ ștafetei.
2. Mă implic în organizarea și arbitrarea jocului/ ștafetei.*
3. Mă încadrez în activitatea de joc conform regulilor.
4. Manifest respect pentru adversar.

PT9. Colaborarea în grup

1. Mă implic.
2. Sunt receptiv(ă) la ideile colegilor.
3. Propun și argumentez calm propriile idei.

▪ Bibliografie:

1. Curriculum național. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori, clasele I-IV. Chișinău: MECC, IȘE, 2019.

SCHIȚA DEMERSULUI DIDACTIC AL LECȚIEI

▪ Evocare (5')

Comunicarea obiectivelor, explicarea sarcinilor, prezentarea criteriilor de evaluare și a schemei de acordare a punctajului.

Instructaj privind regulile de securitate și de interrelaționare în cadrul lecției.

Motivarea și responsabilizarea personală pentru succesul de echipă.

▪ Realizarea sensului (35')

• Elaborarea probei pentru ștafeta sportivă

Clasa se împarte în 4 echipe. Fiecare echipă primește câte o foaie pe care este scrisă o ghicitoare despre un obiect din inventarul sportiv: minge/coardă/bancă de gimnastică/cerc de gimnastică. Echipa trebuie să includă obiectul ghicit în elaborarea unei probe pentru ștafeta sportivă. După expirarea a 5 min., fiecare echipă prezintă proba elaborată, demonstrând practic traseul.

• Desfășurarea starturilor vesele

Clasa se regroupează în două echipe. După amintirea criteriilor de succes, au loc starturile vesele.

▪ Reflecție (5')

Autoaprecieri (la dorință) asupra experiențelor cognitive, psihomotorii și afective, dobândite în cadrul lecției.

Aprecierile cadrului didactic, în baza grilei completate pe parcurs:

Grila de înregistrare a performanțelor

Elev	Criterii de evaluare							Punctaj acumulat/ punctaj maxim
	Acordarea punctajului:							
	P12: Jocuri de mișcare și ștafete				PT 9: Colaborarea în grup			
	Descrie regulile ștafetei, utilizând terminologia specifică.	Se implică în organizarea ștafetei.	Se încadrează în activitatea de joc conform regulilor.	Manifestă respect față de adversar.	Se implică.	Este receptiv la ideile colegilor.	Propune și argu Mentea ză calm propriile idei	

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Codul Educației al Republicii Moldova, Chișinău 2014, nr.152 din 17.07.2014, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.319 – 324, art.nr.614 din 23.11.2014
2. Concepția Evaluării rezultatelor școlare. Pâslaru VI, Achiri I., coord., IȘE: Chișinău, 2006.
3. Curriculum național. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
4. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
5. Evaluarea criterială în bază de descriptori în învățământul primar. Clasa 1. Ghid metodologic pentru cadrele didactice (aprobat la Consiliul național pentru curriculum, Ordinul 862 din 07 septembrie 2015).
6. Instrucțiune cu privire la implementarea Metodologiei evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar, clasa I (aprobată la Consiliul național pentru curriculum, Ordinul nr. 862 din 07.09.2015).
7. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele I-II (Ordinul 623 din 28.06.2016).
8. Evaluarea criterială în bază de descriptori. Clasa a II-a Ghid metodologic (aprobat la Consiliul național pentru curriculum, Ordinul 256 din 28 aprilie 2017).
9. Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Clasa a 3-a. Ghid metodologic. Institutul de Științe ale Educației, 2017.
10. Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Clasa a 2-a. Ghid metodologic. Ediție revăzută și actualizată. Institutul de Științe ale Educației, 2017.
11. Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Clasa 1. Ghid metodologic. Ediție revăzută și actualizată. Institutul de Științe ale Educației, 2017.
12. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori. Clasa a 3-a. Institutul de Științe ale Educației, 2017.
13. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori. Clasa a 2-a. Institutul de Științe ale Educației, 2017.
14. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori. Clasa 1. Institutul de Științe ale Educației, 2017.
15. Metodologia de monitorizare externă a procesului de implementare a evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar. Aprobate în CNC și în CȘD (27.12.2017)
16. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori. Clasa a 4-a. MECC, IȘE, 2018.
17. Evaluarea criterială în bază de descriptori. Clasa a 4-a Ghid metodologic. MECC, IȘE, 2018.

18. [Houart, M. *Evaluer des compétences... Oui mais comment ?* - 2001 Département Éducation et technologie \(UNamur\). Versiune electronică. <https://pure.fundp.ac.be/ws/files/1029351/64322.pdf>](https://pure.fundp.ac.be/ws/files/1029351/64322.pdf)
19. Manolescu, M. *Evaluarea școlară - un contract pedagogic*, București, 2002
20. Morrissette, J. *Manières de faire l'évaluation formative des apprentissages : analyse interactionniste du savoir-faire d'enseignantes du primaire*. Sarrebruck (CH): Les Éditions universitaires européennes, (2010).
21. Pogolșa, L., Bucun, N. (coord.), Chicu, V., et al. *Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor prin disciplinele de studiu*. Chișinău: IȘE, 2014, 585 p.
22. Potolea, D., Neacșu, I., Manolescu, M. *Metodologia evaluării realizărilor școlare ale elevilor. Ghid metodologic general*. București, 2011.
23. Potolea, D., Manolescu, M. *Teoria și practica evaluării educaționale. Proiectul pentru Învățământul Rural*. București, 2005.
24. Ungureanu D., *Teroarea creionului roșu. Evaluarea educațională*, Editura Universității de Vest, 2001
25. (de) Vecchi, G. *Evaluer sans dévaluer et évaluer les compétences*. Paris, Editura Hachette Education, 2011.

26. Логвина, И., Рождественская Л. *Пособие для учителя Инструменты формирующего оценивания в деятельности учителя-предметника*. <http://www.narva.ut.ee/sites/default/files/nc/oppevahend.pdf> *accesat*
27. Цукерман, Г. А., Елизарова Н. В. *О детской самостоятельности* // [Вопр. психол. 1990. № 6. С. 37 – 44.](#)
28. Цукерман, Г.А. *Оценочная самостоятельность как цель школьного образования* // Материалы семинара «Система оценки качества знаний младших школьников в условиях безотметочного обучения» от 28.03.2003. <http://modern.ed.gov.ru/themes/basic/materials-document.asp?folder=1471&matID=1873>
29. Цукерман, Г.А. *Оценка без отметки* - М.,Рига 1999, [tsukerman_g.a. otsenka_bez_otmetki.pdf](#)